

LA PREMSA A L'HOSPITALET: 1955-1980

JESÚS A. VILA I GARCIA.
Periodista.

A l'Anna, a qui li ha
tocat massa vegades
aguantar les murgues
d'un periodista.

NOTA INTRODUCTÒRIA

Aquest és un treball que ha intentat ser fidel a la història dels esdeveniments que es reflecteixen. Conserva, per tant, molts noms de persones que han estat protagonistes directes de la mateixa, però intenta fugir de possibles judicis de valor. L'autor vol que quedi constància de la inexistència d'un sol gram de mala voluntat, tot i que és conscient que la interpretació dels fets no té per què ser la mateixa per a tothom, ni ha de ser acceptada per aquells que s'hi sentin implicats.

Entre les moltes mancances que hom troba a l'Hospitalet d'avui, la d'un mitjà de comunicació consolidat resulta paradigmàtica si es té en compte que la ciutat és la segona de Catalunya en nombre d'habitants, que disposa d'un potencial social i econòmic important i que per contra, registra necessitats imperioses de vertebració i de formació de l'opinió pública, molt per sobre del que és habitual en condicions normals.

Com s'ha dit sempre, la proximitat de Barcelona és l'origen de tots els avantatges i de totes les misèries d'aquest municipi i, entre aquestes misèries, l'absència d'una consciència social diferenciadora es troba en l'arrel de la subsidiarietat de l'Hospitalet respecte d'unes eines que, a priori, són considerades imprescindibles en una ciutat normalitzada.

L'Hospitalet no és, doncs, una ciutat en el sentit modern d'aquest terme. No és una ciutat, tant perquè no té consciència de ser-ho, com perquè no reuneix objectivament uns mínims homologables. I potser no reuneix aquests mínims com a conseqüència de la pròpia història feta a cops de conjuntura i com a resultat del caràcter centrífug dels nuclis de poder i, per tant, d'opinió, que han fet l'urbs en els últims temps.

Entre aquestes eines de normalitat que esmentàvem, la premsa escrita és una de les més significatives per a formar la consciència col·lectiva, per a identificar-se i descobrir-se i per a diferenciar-se de l'entorn. Com s'ha dit altres vegades, un poble sense premsa és un poble, a més de desinformat, aïllat del context, invertebrat i orfe d'alternatives autònomes, perquè la premsa, ultra informar, crea opinió, fomenta el debat i l'intercanvi d'iniciatives i en conjunt, estimula l'avenç social.

No és gratuït, doncs, que l'Hospitalet sigui el que és. Però tampoc no és gratuït que no s'hagi consolidat un mecanisme de normalització com és la premsa. Ambdós elements s'interrelacionen fins a l'extrem que sense uns mínims no es poden consolidar instruments de normalització, i sense instruments normalitzadors no és possible estructurar una col·lectivitat urbana malmesa per la història i les circumstàncies. La premsa només apareix on hi ha vida, dinàmica social i expectatives de participació per a configurar el futur; però, a la vegada, perquè hi hagi nuclis dinàmics i participatius, calen instruments capaços de reflectir aquesta voluntat. La premsa és un d'ells, i en ocasions, l'únic.

En aquest sentit, la història de la informació a l'Hospitalet de Llobregat és indestruïble de la voluntat d'autoafirmació col·lectiva per un costat i d'estructuració de la ciutat moderna per un altre, mostrada tant pels subjectes com pels mateixos objectes de la matèria informativa. Si no hagués existit un desig diferenciador, constructiu i dinàmic, la premsa mai no hagués pogut jugar un paper galvanitzador de l'empenta col·lectiva, i alhora, sense la premsa, hagués estat més difícil el camí.

La situació, però no ha estat sempre la mateixa. De fet, sense catastrofismes estèrils, la història de la premsa a l'Hospitalet és també la història d'una frustració perquè la pròpia ciutat és una ciutat frustrada, que cal refer, si de cas, sense obviar la realitat.

En el procés indefinit de fluxos i refluxos que comporta la quotidianitat, la premsa ha esdevingut un baròmetre fàcilment identificable. Aquest fenomen, d'altra banda no és exclusiu de l'Hospitalet, tot i que aquí l'evidència s'hagi encarregat de convertir-lo en norma. És per això, que es poden assenyalar períodes ben definits de la premsa a l'Hospitalet, coincidents absolutament amb el devenir dels fets socials.

De la capacitat d'adequació dels continguts informatius al context

immediat, se'n deriva l'ascendència de la premsa sobre la realitat hospitalenca i, al mateix temps, de la incidència sobre la realitat es desprén la necessitat d'un mitjà propi de comunicació.

Les notes que segueixen volen ser una contribució a l'anàlisi del fenomen comunicatiu a l'Hospitalet; que pugui explicar les profundes expectatives que hi havia en aquest camp i el perquè dels successius i traumàtics fracassos.

L'HOSPITALET A LA PREMSA DE POSGUERRA

D'ençà que a l'octubre de 1937 va deixar de sortir «Ideas», un setmanari del Moviment Llibertari fet a l'Hospitalet —l'última de les revistes que van veure la llum en aquest municipi abans de l'acabament de la guerra— fins a l'any 1955 en què es detecta un major volum d'informació referida a aquest poble, el «Boletín del Casino Nacional» i el «Boletín de Información Municipal» —aparegut l'any 54— són gairebé els únics exponents d'una realitat social encara atordida pels dramàtics esdeveniments viscuts i per la rèmora que se'n desprén. Una petita reflexió sobre aquells anys resulta, però, força interessant. Dos elements que cal tenir en compte de cara al futur es palesen ja en aquells moments. D'una banda el fet que la informació a l'Hospitalet vindrà donada a partir d'aquell instant no per l'aparició d'una premsa autònoma sinó per la utilització dels diaris de Barcelona mitjançant les corresponsalies de premsa. D'altra banda, per l'estreta relació entre el fet informatiu i les persones que el fan possible.

El «Boletín del Casino Nacional» apareix al setembre de 1947 i entre els seus promotors s'hi compta Francesc Marcé i Sanabra, el mateix que fa possible l'aparició del «Boletín de Información Municipal» —i potser també el mateix que té cura del recull de l'hemeroteca local iniciada justament el mateix any 55—. Per altre costat, la segona crònica que es conserva en la dita hemeroteca és signada per Juan del Llobregat, té data del 9 de setembre de 1955 i el seu autor, Salvador Rodríguez Paredes mantindrà la corresponsalia regular —amb períodes d'interrupció obligada— fins a la desaparició del diari «Solidaridad Nacional» l'any 1979. És ben curiós que, com si es tractés d'un parèntesi circumstancial —circumstancial, però ben dramàtic—, la primera crònica que es conserva de l'any 55, signada al «Diario de Barcelona» per Domingo de Fuenmayor, porta per títol «Aquella Torrassa... ya no es ni sombra de lo que fue» i es dediqui a constatar la pacífica vivència d'aquest barri

en contraposició a l'ambient revolucionari tan ben retratat a l'«Ideas» a que fèiem referència abans.

Entre el 55 i el 57, molt poc és el que es parla de l'Hospitalet als diaris de Barcelona. Hi ha cròniques escadusseres de Rodríguez Paredes tant a la «Soli», com a la «Hoja del Lunes», alguna cosa a «La Prensa» i molt esporàdicament a «El Correo Catalán» signadas per un tal J. B-R. Gairebé fins el 58 no es pot parlar de corresponsalia diària, sempre a la «Soli» i sempre signada per Rodríguez Paredes. És l'època de l'alcalde Solanich —28.3.56/2.10.62— caracteritzada per l'inici de l'allau immigratòria i del creixement sostingut de la ciutat. Les informacions d'aquest període inauguren un cert periodisme de carrer més proper al costumbrisme literari que al professionalisme asèptic. Malgrat això —o potser per això mateix— Rodríguez Paredes aconsegueix una forta incidència local fins a l'extrem que altres rotatius es plantejaren després d'aquest experiment orientacions semblants, mai del tot reeixides justament perquè no encerten la persona idònia.

De la mateixa època són les cròniques regulars a «El Noticiero Universal» de V. Gimeno Miranda (1960) i de José Maciá Maciá a «La Prensa» (1962), L. Faura a «Diario de Barcelona» i Rodríguez Paredes a la «Soli» fins el 4 d'abril de 1963. El nom d'aquest últim no tornarà a aparèixer en aquest diari, signant cròniques de l'Hospitalet, fins a set anys més tard, tot i que en moltes ocasions alguns pseudònims pertanyen a ell mateix. Què ha succeït?

Uns mesos abans, Ramon Solanich Riera ha deixat l'alcaldia. L'Hospitalet precisa d'uns esquemes de planificació més acurats i més en consonància amb el tecnocratism arribat al poder. Les formes menestrals de govern han quedat obsoletes davant les noves necessitats. Fan falta accions ràpides i mà dura, un cert modernisme autocràtic per fer front a les exigències del país i això només es pot fer unint pragmatisme i intransigència. L'home per a l'Hospitalet ja és a punt: José Matías de España y Muntadas representarà a la perfecció el paper de modernitzador de la ciutat conjugant un tarannà d'independentisme municipal a ultrança alhora que facilitava la màxima especulació del sòl que s'ha produït en aquest municipi al llarg de la seva història. Matías de España, carlí de procedència i de conviccions, marquès de Monsarra, falangista i home del Movimiento, dúctil amb l'Opus i inflexible amb tot el que no sigui el seu ideari personal, esdevindrà una mena d'absolutista local: L'Hospitalet és ell, i per a fer l'Hospitalet que vol, no hi haurà obstacles durant una llarga dècada.

No és d'estranyar que Rodríguez Paredes topés aviat amb una personalitat tan aclaparadora. Sense que el seu periodisme fos d'intervenció

HOSPITALET 1970

UN MILLON PARA TEATRO Y MILLON Y MEDIO PARA PROMOCION DE VIVIENDAS

Asistimos al Pleno Municipal. La sesión extraordinaria se celebra a la primera convocatoria. Fue solicitada el Orden del Día. Puesto una moción del alcalde, don José Matías de España, en Orden complementario, y diversos asuntos de Cultura, Urbanismo y Vivienda. Los temas fueron debatidos y, en su totalidad, aprobados. Comprobamos ha pasado el tiempo de decir "amén" a todo. Cada cual expone sus asuntos, defendiendo sus dictámenes, se interesa y toma carta por los correspondientes a otros. No casual, este sentido liberal y de tratar los problemas de la ciudad. Por supuesto, vamos a comentar algunos puntos tratados en el Pleno.

RETRIBUCIONES AL PERSONAL

En sesión plenaria celebrada el día 21 de enero, existió un dictamen relativo a retribuciones del personal. Fue aprobado. Y como al parecer, la cuestión quedó un tanto ciega ha sido aprobado otro complementario. Da más interés al sistema de retribuciones.

HONORES Y DISTINCIONES

Después de 13 años de existencia, hemos llegado a la cuestión que el acuerdo de la ciudad carezca de correspondiente autorización. Ya existe uno nuevo. Para ello ha tenido que haber el municipio el correspondiente expediente y ahora aprovechando el mismo y lo que indica un artículo del Reglamento Municipal para la concesión de honores y distinciones, se "reglamentan" la cuestión de este capítulo, para que todo esté claro el día que haya que premiar a un ciudadano, o no ciudadano, condecorar la medalla de la ciudad, etc.

UN MILLON DE PESETAS PARA EL TEATRO

Otro acuerdo consistió en contribuir a sufragar parte de los gastos de la Campaña Teatral plurianual que se desarrolla en el Teatro Popular Portuñal, de

la Dirección General del Teatro y ubicado, al parecer con carácter permanente, en nuestra ciudad. La cifra, un millón de pesetas. Da la impresión de mucho dinero. Y no lo es. Se actúa la "manutención, vigilancia, abono de los servicios de luz, maquinistas, autores, etc." y comisión de grandes intenciones. Resultaría interesante comprobar si las tarifas que cobrar los trabajadores, etc., el personal obligado para cada representación está incluido dentro del sistema de tarifa oficial.

ACUERDOS CON PROFITARIOS PARA CONSTRUIR GRUPOS ESCOLARES

Este dictamen propugna a la Mesa Plenaria aprobar actos de acuerdo mutuo suscrita entre la administración y ciertos particulares, propietarios de viviendas o terrenos. Fueron aprobados. Se trata de adquisición de fincas para construir un patio en el Grupo Escolar "Valldardas, que

va fundado, y construir otros grupos escolares, entre ellos el de "Isabel la Católica", aprobado ya su construcción por el Estado y pendiente de subvención para después de los trámites de adjudicación.

COOPERACION

No este día que la cooperación con Ayuntamientos colindantes, es de interés para todos los municipios. En este sentido el pleno dio varias notas de interés, en muchos de ellas y en discusión de la Ponencia de Urbanismo y Vivienda.

Un dictamen dice "mostrar conformidad al proyecto de pavimentación de las calles "Mañadeta y Puig de Pedregal, reducir por el Ayuntamiento de Espiugues. A este sentido de cooperación debería llegarse con el Ayuntamiento de Barcelona para ver de eliminar los problemas de la Riera Blanca, tierra de nadie por ser tierra de nadie. O como tal. Una acera de Barcelona, otro de Hospitalet, y así se no hacer nada, traerlos grandes de circulación, impropiedad para los municipios.

Otro dictamen: "Proponiendo nombrar a la Comisión Informativa de Urbanismo y Vivienda para que en nombre y representación del Ayuntamiento se coordine con la comisión de concejales, designado por el Ayuntamiento de Espiugues, para el estudio de los terrenos municipales. Es otro sistema de cooperación para señalar y evitar errores evidentes, los subvenciones "bienes de los terrenos municipales.

En este sentido de cooperación, destaca también, la moción de la Alcaldía, incluida en el orden del día complementario. En este sentido, y a través de la propia moción, sabemos se han realizado conversaciones con el secretario general de la Delegación Provincial Ministerio de la Vivienda y con el jefe del Servicio de Explotación del barriquinismo del Ayuntamiento de Barcelona. En este sentido, el Ayuntamiento de Hospitalet está incluso dispuesto a ayudar para aclarar las cifras necesarias para este importante capítulo de viviendas.

DINERO PARA QUE LA PERSONA SEA INTERNACIONAL

No hace mucho comenzamos en relación a las obras de la piscina. Obras paradas. Párrafo dinero. Ahora comprobamos la aprobación de un nuevo proyecto. Se une al primitivo de construcción, para anteceder condiciones y sistema de financiación para obras de construc-

ción de vestuarios, servicios, guarderías y obras complementarias en el conjunto de piscinas municipales. La inversión que se aprueba fue del orden de 28.000.000 de pesetas. Tratemos una gran obra, a la vista. Internacional, en el terreno deportivo, para la estación.

UN LARGO MILLON PARA ASISTENCIA SOCIAL

La Ponencia de Asistencia Social puso sobre la mesa un dictamen proponiendo la concesión de ayuda económica para la protección de viviendas de tipo social en la barriada de la Bomba. La ayuda, en este caso concreto de la noche del Miércoles Santo, es del orden del millón y medio de pesetas. Que podemos clasificar de "promoción en la eliminación del barriquinismo". Se trata de un tipo de ayuda entre 25.000 y 50.000 pesetas para entregar a las inquilinatas, los inquilinos, y obtener su vivienda. Es esto como interesante instrumento que el Ayuntamiento emplea para eliminar un problema de viviendas que cada día se hace más crítico. Es decir, promueve y ayuda por el concepto de "subvención" por derribo de la barraca. Paga a los barriquinistas, da opción al piso, y se elimina así mismo tener que disponer de un organismo de vivienda, en el propio caso municipal.

El distrito de la Bomba, a orillas de Gran Vía, va derribado todo al sector de barracas, a través de esta cooperación del Ayuntamiento. En este capítulo, merece felicitaciones. En otros, la verdad, no.

COOPERACION

En nuestros puntos se nos escusaba dar a conocer un acuerdo que señala nueva cooperación con Municipios, al darse cuenta en el pleno de la aprobación definitiva por la Comisión de Urbanismo y Servicios Comunes de Barcelona y otros Municipios del Plan Parcial de Ordenación Urbana Gran Vía Sur. Por lo visto ha sido revisado y modificado en relación con el futuro Polígono Pedrosas, a fin de coordinar los sistemas viarios de ambos planes.

MAS COSAS "PLENARIAS" PARA OTRO DIA

El Pleno, con sus 41 dictámenes y la moción de la Alcaldía, se presta a muchas más informaciones y comentarios. Seguiremos en otro otro día. "Hospital 70", es obra de todos los días.

S. Rodríguez Paredes

L'alcalde Matías de España i el periodista S. Rodríguez Paredes van protagonitzar una petita *moguda* en l'època del *Movimiento*. Article de Rodríguez Paredes a la «Solidaridad Nacional».

—la política no era cosa de carrer i el seu diari era tanmateix del Movimiento— les seves cròniques posaven sovint un dit molt personal a una nafra massa evident perquè fos simulada. Només explicant la quantitat de nens que hi havia al carrer en horari escolar o els innombrables sots de les carreteres, el poder local es convertia en l'eix de la crítica. No feia falta que la informació parlés dels abundosos negocis de les immobiliàries o dels arbitraris canvis dels plans parcials d'urbanisme. Una referència a la manca de semàfors era per a Matías de España un entrebanc gratuït i una molèstia potencial que calia eliminar sense gaire miraments. Rodríguez Paredes va ser processat i la seva firma eliminada de les cròniques de l'Hospitalet. El propi secretari de l'ajuntament va acompanyar un substitut més dòcil per a cobrir la vacant al diari on treballava. Era la primera represàlia de premsa a l'Hospitalet. No havia de ser pas l'última.

Durant aquest període apareixen diferents corresponsals periòdics a tots els diaris de Barcelona. Macià passa de «La Prensa» a «Diario de Barcelona», des de l'octubre del 62 fins al maig del 63. A l'abril del 63 entra a la «Soli» fins al desembre del mateix any. Uns mesos més tard, al març del 64, comença la seva col·laboració a «La Vanguardia» i novament al juny del mateix any a «La Prensa». Mentrestant «La Hoja del Lunes» porta cròniques signades per V. Gimeno (maig-63) i a la «Soli» s'estabilitza una redacció local amb diferents noms —Angel Teixidó, J. Belmonte, A. Carrero, tots ells companys de feina de Rodríguez Paredes que en aquest interval es cuida de la informació que genera el port de Barcelona. Eliminat el periodisme casolà i elemental de Paredes, les cròniques dels corresponsals de l'època, sense defugir qualsevol tipus d'informació, tendeixen a fer molta més incidència sobre els aspectes culturals, folklòrics, esportius o de vida quotidiana —notes curioses, avisos, etc.— que no pas sobre aspectes de major transcendència ciutadana com poden ser els projectes urbanístics o la vertebració social. No és aquest ni tan sols un periodisme de poble, sinó més aviat una fórmula informativa asèptica, amb aspectes costumbristes però sense el relleu personalista que Paredes sol incorporar a la seva feina.

Aquest periodisme no es planteja ni tan sols reflectir la realitat, sinó la part menys conflictiva de la realitat. No és fàcil detectar una crítica i, si alguna vegada hi apareix, té una expressió ambígua sense assenyalar mai culpables. Fórmula aquesta que també fa servir el propi alcalde España quan sovint es queixa de la manca de competències municipals i dels pes aclaparador de la veïna Barcelona.

Les coses canviaran, però, ben aviat. S'apropa l'equador de la dècada, l'Hospitalet llisca cap als 170.000 habitants, comença tímidament

una certa revifalla del català i amb ell un desig de renovació cultural que coincideix amb una fase de desenvolupament econòmic important. Aquests senyals, ni que sigui molt modestament, tenen un reflex significatiu al municipi. L'apertura eclesial, hereva de la «Santa Misión» de l'any 60, generarà un moviment de fortes inquietuds socials als barris immigrants més poblats com la Florida, on en poc temps es bastirà un «Centro Social» aglutinant de l'Hospitalet nouvingut. Per contra, al Centre i a Santa Eulàlia, els primers universitaris, fills de les famílies més arrelades a l'Hospitalet, importen la voluntat d'irradiar la cultura catalana amb plena contradicció amb el que és la ciutat i assumint un cert trencament amb els seus propis orígens menestrals i petit-burgesos. D'aquest fenomen, l'Agrupació Cultural Alpha 63 en serà l'exponent més directe. En els dos casos esmentats es produiran a la fi ruptures més o menys traumàtiques i tots dos nuclis seran a la llarga embrions de futur, embrions que mai no van assolir, però, la maduresa necessària per fer realitat les seves propostes.

ELS ANYS DEL RESSORGIMENT (1966-1969)

En aquest marc no es pot parlar de ressorgiment més que en un sentit: la premsa autònoma continua sent una utopia irrealitzable —tot i que alguna veu comença ja a fer-se ressó de la seva necessitat—, però les corresponalsies de premsa intensifiquen la seva tasca informativa a l'Hospitalet. Ni que sigui formalment, fins aquest any de 1966, l'hemeroteca local reuneix tots els retalls de premsa en una carpeta per any, més aviat migrada: al 1966 el volum serà pràcticament el doble i per l'any 68 ja no n'hi haurà prou amb una de sola. L'any 70 en seran tres, i quatre a partir del 71.

Això vol dir que, pel cap baix, el volum d'informació que genera l'Hospitalet és doble, les corresponalsies s'estabilitzen. En conseqüència s'escriu molt més. Acaba d'aparèixer el diari «Tele/eXpress» que tanta transcendència tindrà en el futur tant de Catalunya com del propi municipi i sobretot comença a observar-se una notable valoració del municipi en el context general de les ciutats catalanes, tant des de l'interior de l'Hospitalet com des de l'exterior.

Al març de 1966 comença una corresponalia diària: Javier Pérez Maristany a les pàgines d'«El Correo Catalán», que es mantindrà fins a l'any 71. La filla de Josep Macià es farà càrrec de la corresponalia d'«El Noticiero Universal» des de maig d'aquest any fins al gener del

70. El propi Macià, després de simultanejar la corresponsalia de «La Vanguardia» i del «Tele/eXpress» durant una temporada, acabarà convertint-se en el corresponsal fix del primer diari de Barcelona, i Pedro Pina el substituirà regularment a «Tele/eXpress» fins que el nou tarannà del vespertí obligui a buscar un corresponsal més en la línia del nou enfocament editorial.

L'Hospitalet és converteix en la segona ciutat de Catalunya pel seu nombre d'habitants, la primera en volum percentual d'immigració i la més destacada en el ritme de creixement urbà de tota l'àrea metropolitana. Les previsions d'aquest anys indiquen que pel 1970 l'Hospitalet arribarà als 300.000 habitants i s'aventura la xifra de 450.000 per a la dècada dels 80, en base a l'ordenació de tot el sòl del terme municipal lliurant-lo a la depredació sistemàtica de les immobiliàries i constructores. És l'època de les vaques grasses, de la venda dels terrenys de Bellvitge, de les expropiacions del Gornal, de la construcció massiva a les Planes i a Pubilla Cases, de la planificació de Can Serra i dels somnis incoherents de gran ciutat. Pel juliol de 1966 la «Soli» en un d'aquells suplementos mastodòntics que commemoren l'aixecament de l'exèrcit rebel, parla de l'Hospitalet com a «capital del Bajo Llobregat» incloent «dentro de su término las localidades de Begas, Gavá, Viladecans, San Baudilio, Cornellá, Prat de Llobregat y Castelldefels». España orientant el creixement i Vicente Capdevila bastint la imatge, formaran un tàndem perfecte, l'un des de l'alcaldia i la seva representació a les Corts i l'altre des de la regidoria de Cultura, per fer de la nova ciutat quelcom més que un suburbi. Les contradiccions són, però, massa fortes.

És impossible convertir l'Hospitalet en cap de comarca⁽¹⁾ i no sols perquè les comarques no existeixen orgànicament. En definitiva el creixement de la ciutat no ha anat acompanyat de la planificació sinó d'un conjunturalisme que s'ha justificat cínicament amb la necessitat d'oferir residències dignes als nou-vinguts. La veritat és que ni es van oferir habitatges dignes, ni es va pensar en edificar una ciutat. Més aviat al contrari, es primava els negocis dels constructors sense reclamar-los la urbanització i sense preveure els serveis col·lectius i ciutadans indispensables. Aquesta actitud no podia enganyar ningú i menys que a ningú al propi alcalde que d'aquesta manera suburbialitzava definitivament l'Hospitalet. Era impensable que un suburbi ostentés cap capitalitat.

La mala consciència però, unida a una complexa operació barrejada

(1). És un desig latent de les autoritats d'aquests anys ostentar una certa capitalitat del que en diuen «la comarca del Delta», sobre la base del partit judicial existent que incorpora la majoria de les poblacions esmentades.

de xovinismes casolans, desigs de promoció personal, propagandisme i un cert sentit del moment cultural, farà que s'hi dediquin determinats esforços, sobretot en el camp de la promoció de la cultura i en els de les manifestacions cíviques, la finalitat inconfesada dels quals serà dis-fressar la crua realitat d'una desfeta social i urbana sense precedents.

Ni les fonts ornamentals, ni les significatives obres d'infraestructura —el pas subterrani del pont de Santa Eulàlia— ni l'adquisició patrimonial —Can Boixeres, Casa España, etc— serviran per mitigar els efectes de la suburbialització. Tampoc no dissimularan la realitat les «Noches de la Ciudad», les setmanes culturals i festes del llibre, ni els «Festivales de Verano» o les programacions continuades del «Teatro Popular Portátil» que instal·la Fraga Iribarne a una explanada de Can Serra. Tot plegat, un foc d'encenalls incapaç d'ennuvolar un panorama sobre el qual fixarà críticament la seva visió un incipient, minoritari, però sorollós, moviment ciutadà.

La premsa d'aquesta època, represaliat el verbalisme individual i populista de Rodríguez Paredes, la veritat és que no reflectia fidelment ni les realitats ni les inquietuds. Sovint el propi alcalde Matías de España es feia entrevistar per expressar opinions que a voltes, per massa tímida de les corresponsalies —en alguns casos justificada: recordem que la llei de premsa (la ley Fraga) és del 66—, no apareixien ni en esprit a les cròniques de l'època. És, doncs, un període de cronicisme informatiu prenyat d'asèpsies i fins i tot d'un cert folklorisme documental. Entre el «massa caràcter» del periodisme de Paredes i el «fora embolics» de la resta, el poder local esperava una tercera via. Una via que no podia sorgir de forma autònoma. Quan això va quedar clar, va ser el propi poder el que va sentar unes bases històriques: les que havien de permetre que sorgís el periòdic de més durada, fins ara, de la premsa local hospitalenca, «La Voz del Llobregat».

Aquests anys a l'Hospitalet van generar tanmateix, altres fenòmens de força importància per al futur de la ciutat. Si bé bona part de la història del pensament polític local pren carta de naturalesa i forma orgànica al Centre Social de la Florida, el nou periodisme local és conseqüència d'un aprofundiment reflexiu de la tasca encetada en el si de l'Associació Cultural Alpha 63. Una vegada més, el repartiment de papers en el procés de la recuperació de la consciència social, el possibilita espontàniament la pròpia història. La militància política de resistència, sorgida a les fàbriques o a la Universitat, troba en el marc d'un Centre Social de barri nascut a la llum de l'obertura eclesial, el medi de cultiu més adequat per a la sensibilització veïnal —que després s'expandirà decisivament quan s'aprovin els primers expedients legalitzadors de les

Associacions de Veïns—, mentre que els fills de la petita burgesia local, desarrrelats i confosos per l'esclat utopista del maig francès, utilitzaran les fortes contradiccions de classe mitja, en l'interior d'un moviment que tenia per exclussiva finalitat recuperar la iniciativa perduda d'una dreta catalanista humiliada i oblidada. L'Alpha es convertirà així en un purgatori de tensions que es resoldrà poc temps després amb la solució més lògica i més senzilla: el trencament.

Les cendres de l'associació revifen en una au fènix en forma de grup de teatre on s'acullen unes quantes d'aquelles joves promeses desarrrelades i inquietes. Per fer l'experiència més sublim, l'aglutinació es produeix després d'un gloriós bany de llibertarisme realitzat al maig del 68 in situ als carrers parisins del Barri Llatí, per part d'uns quants dels components. Al Grup de Teatre, que negocia la seva seu a l'antic estatge del Casino de Santa Eulàlia, s'hi incorporen veritables homes de teatre al costat de gent que no té més interès pel teatre que, exagerant, pel futbol americà. El nucli dirigent utilitzarà durant anys una tapadora intel·ligent per bastir un grup d'opinió local que aspira a una influència determinant en el futur de la ciutat. Aquesta petita «intelligentsia» local aviat es posarà al servei de les classes populars, tot preservant, però, un cert status intel·lectualista que, unit a les fortes contradiccions internes generades pels propis interessos personals d'una gent que comença a fer-se gran i a les poc definides pretensions col·lectives, acabarà per atomitzar els components.

Són anys aquests —del 69 al 73— d'intens debat en el si d'aquest grup, que servirà si més no per delimitar postures. D'aquí sortirà, amb el temps, el club de Premsa de l'Hospitalet, l'únic setmanari local autogestionat d'escassa vida: «L'Estaca», la major part dels corresponsals de premsa als diaris de Barcelona entre 1970 i 1980, la revista «Papers de Ciutat», el Grup d'Acció Teatral, l'antic «Cine Club Objetivo» que treballava al Centre Catòlic, l'actual «Cine Club de l'Hospitalet»... Pel col·lectiu han passat gent com Domènec Font, Joan Lluís Bozzo, Alfred i Francesc Luchetti, Joan Casas i un llarguíssim etcètera. La importància d'aquests anys, el dinamisme d'aquest conglomerat de persones i la destil·lació d'iniciatives que es van generar, esperen l'afany dels historiadors. El resultat podria ser fins i tot sorprenent per als mateixos protagonistes.

Al marge de les escaramusses que en aquests anys —del 66 al 69— encara estan en definitiva gellant-se, les corresponsalies amb prou feines canvien de mans. «El Correo Catalán» és, en aquest període, el diari més compromès amb la realitat i, enfront d'informacions com les que publica la «Soli» («Nota de la Delegación Provincial de Abastecimiento

sobre los precios de la carne fresca» o el «nuevo contrato de TVE con el Teatro Opera» del 29.9.66) o «El Noticiero Universal» («Calles en obras», en la mateixa data), el diari esmentat titula la seva crònica del dia: «Hospitalet necesita centros de enseñanza primaria» («El Correo Catalán» 29.9.66). Aquesta mateixa tònica és la que fa servir Javier Pérez Maristany en successives informacions: «Es necesaria una acción social para los ancianos» (14.10.66), «La calle Miguel Romeu lleva más de un mes con la calzada levantada» (16.10.66) i «Gente limpia y desinteresada para el ayuntamiento» (22.10.66) amb motiu de les eleccions per a renovar la meitat del Consistori. «El Noticiero Universal» és molt més mesurat, alternant informacions com «El túnel de Isabel La Católica, grave peligro para los peatones», del 19.10.66 i altres que porten per títol: «La posibilidad de diálogo entre el municipio y el pueblo es ya una realidad en Hospitalet», del 8.11.66.

De fet, resulta exemplificador constatar aquests titulars i el tarannà de les informacions perquè les coses seran ben diferents en els anys futurs, els esdeveniments s'acceleraran de pressa i el periodisme de nova factura es farà realitat també al nostre municipi. D'aquest periodisme poc incisiu es passarà a un model periodístic on es combina la interpretació de la notícia amb l'explicació de les causes. El fet informatiu passa de ser allò que veu l'informador i el públic per a convertir-se en allò que l'informador busca perquè està amagat. El periodista es transforma sovint, d'espectador en notari de la realitat i intèrpret d'un sentit de la justícia absent dels codis a l'ús. I el més important serà justament aquesta autovaloració que fa de la seva pròpia feina. El pas d'aficionat de les lletres a professional de la informació, el caracteritzarà tant com el fenomen de la utilització dels seus escrits per a sobrevalorar la tasca col·lectiva de la lluita democràtica.

Aquells que perdin l'horitzó del present viscut «seran» la vella escola. Les mateixes empreses periodístiques acabaran arraconant-los sense agrair-los mai prou els serveis prestats. Un, però, se salvarà de la crema per una tossudesa innata fins a l'últim instant: l'home de la «Soli», Rodríguez Paredes. «La Vanguardia» sempre ha estat un altre món: Macià es mantindrà fins a la seva jubilació en el rotatiu, però al capdavant optaran també —quan el nou periodisme s'ha consolidat— per un representant d'aquesta nova espècie. S'haurà acabat el corresponsal «cronista local». L'època del periodisme d'intervenció és ja una realitat. Fins i tot al clàssic Paredes sembla com si s'acomodés a les noves fórmules, encara que s'afanyarà sempre a negar-ho...

1970-1976: L'ETAPA DEL NOU PERIODISME

El 21 de gener de 1970, un viatge crític pels barris de Barcelona. que s'enceta a les pàgines del vespertí «Tele/eXpress», s'atura a Bellvitge. L'autor de la sèrie és Jaume Guillamet i, com diu l'encapçalament del reportatge, intenta esbrinar les causes de les mancances infraestructurals que pateixen alguns suburbis tot realitzant un retrat in situ de les condicions en què desenvolupen la seva quotidianitat els treballadors de les rodalies de Barcelona. El propi Guillamet, un mes més tard, torna a tractar el tema hospitalenc en parlar de les queixes dels veïns del sector Sanfeliu amenaçats de partició del barri pel projecte de II Cinturó. La cosa sembla ben clara. A pocs mesos de l'estat d'excepció, la premsa ha apostat ben fort. «Tele/eXpress» serà el capdavanter d'aquesta actitud que ultrapassa les mateixes limitacions que s'autoimposen les empreses periodístiques.

D'altra banda, a l'Hospitalet la repressió directament política ja s'ha deixat sentir. Mesos abans va ser detingut a Pubilla Cases el periodista Eliseo Bayo i la seva filla, un temps després van caure uns quants sindicalistes que intentaven muntar un Primer de Maig encara molt tímid. A mitjan juny del 69 són detinguts a l'Hospitalet una colla de militants comunistes que actuaven en el Centre Social de La Florida. El país, temerós, desperta lentament i a l'Hospitalet, tot i que la militància comunista no deixa de ser més que una anècdota, se li suposa un potencial de protesta excel·lent tant pel nombre de treballadors que hi resideixen com per les condicions en què hi viuen. El moviment comunista d'escassa tradició a l'Hospitalet, es referà lentament sobre la base de comunistes immigrants —La Bomba i el mateix Bellvitge després en seran el gresol— i de joves universitaris disposats a redimir les contradiccions de classe en els barris miserables de nova creació. Les Associacions de Veïns —més que no pas les fàbriques— propulsades involuntàriament des del poder com a vàlvula d'escapament d'una situació de serveis insostenible, es convertiran en l'eix de la lluita per les llibertats, tot lligant la reivindicació social amb la reivindicació política. Els comunistes hospitalencs seran a l'avantguarda d'aquest fosc treball de cada dia i aviat tindran uns companys de viatge inestimables: els nous periodistes.

Aquest nou periodisme inconfessat acabarà en poc temps amb els corresponsals antics. En uns casos perquè la confrontació social, encara que minoritària, ja no és cosa de broma, ni són quatre els eixelebrats. La premsa és un marc de conflictes del qual cal fugir. En altres casos perquè els mateixos diaris limiten la informació que pot provenir de fo-

cus potencialment explosius. El cert és que «El Correo», «El Noticiero» i el «Diario de Barcelona» redueixen considerablement en aquest començaments de dècada el seu volum informatiu referit a l'Hospitalet. S'apuntaran al carro de la competitivitat informativa essencialment tres diaris: «La Vanguardia», «Solidaridad Nacional» i «Tele/eXpress». En tots tres es registraran significatius esdeveniments referits a la nostra ciutat. I en tots tres casos, de signes probablement diferents.

El primer d'ells es produeix a la «Soli». A finals de gener de 1970 canvia el director —Federico Gallo— i la informació local fins aquest moment coberta per una suposada redacció local, torna a confiar-se a Salvador Rodríguez Paredes. La primera informació local que subscriu després de l'apartament de l'any 63 porta data de 25 de febrer. A partir d'aquest moment «Hospitalet 1970» avant-títol de la nova secció, tindrà una cita pràcticament diària amb el lector. Per cert que l'aterrament de Rodríguez Paredes a la seva tasca original mostra signes d'una certa virulència. El llarg exili interior no ha ensopit el periodista, ans al contrari. El dia 24 de març, la «Soli» publica en solitari un rumor: l'alcalde España pensa dimitir. La primera autoritat municipal, que és a la vegada procurador en Corts, aprofita l'avinentsa per a desmentir el seu desgast, evident d'altra banda, i per anunciar espectacularment que pensa interpellar el govern sobre la plusvàlua dels terrenys i la carència de reglaments afavoridors per als municipis de la imminent «Ley del suelo». El dia 7 d'abril, Paredes torna a la càrrega i es pregunta «¿Por qué no aplica la Ley del suelo industrial a zonas que son un caos?». Era massa evident que Paredes era irrecuperable per a l'alcalde España, però ja són poques les forces per actuar novament contra l'informador. El darrer cartutx és a punt de fer explosió. Esclatarà l'estiu d'aquell mateix any amb l'aprovació inicial del projecte de remodelació dels barris de Collblanc-La Torrassa.

El segon esdeveniment es produeix al «Tele/eXpress». El 17 d'abril de 1970 aquest diari estrena nou corresponçal a l'Hospitalet. Un jove de 25 anys, Enric Company, serà el primer i el més significat corresponçal de la nova fase.

Les seves cròniques diàries suposen un trencament amb el periodisme local anterior. L'Enric Company havia estat membre de l'Alpha 63 i després de les convulsions que va patir aquest grup a les darreries de la dècada, va liderar junt amb Enric Flores, el col·lectiu que va fer possible el Grup de Teatre Popular del Casino de Santa Eulàlia. Salvant totes les diferències, es pot practicar un paral·lelisme entre aquest GTPCSA i el Centre Social de La Florida i el que ambdós van representar per a la ciutat en aquells anys conflictius. Mentre al Centre Social

es produïa la captació de militància comunista amb la coartada de la reivindicació comunal, al GTPCSA s'aglutinava un sector jove, inquiet i culturalista sota una altra coartada no menys plausible: fer teatre.

A fer teatre es van apuntar una important quantitat de joves estudiants i treballadors, en bona part provinents de famílies obreres de dintre i de fora el municipi, que acabarien rebent en l'interior d'aquell col·lectiu tota la informació política i social que no havien tingut oportunitat de rebre fora, però barrejada a més amb importants dosis de confusió, producte dels interessos contraposats i de les diferències d'origen de la gent implicada. D'aquest col·lectiu variat i contradictori van anar sorgint al llarg del primer lustre dels 70, tots els corresponsals de premsa de Barcelona a l'Hospitalet i una segona fornada de corresponsals del segon lustre van ser els hereus directes i fortament interrelacionats a aquells primers. La premsa a l'Hospitalet modern té les seves arrels ensorrades sota una pesada càrrega de milers d'hores dedicades a fer política dins el teatre, o teatre més enllà de la política. L'aiguabarreig no té, però, cap desperdici històric.

El tercer fenomen en ser significat no té la dimensió dels dos anteriors. A «La Vanguardia» hi continua de corresponsal Josep Macià, treballador del mateix rotatiu i veí de la Florida, que es coneix força bé la petita història local de la part alta de l'Hospitalet. Durant un pila d'anys Macià va ser l'ànima de la informació local, entre d'altres coses perquè Paredes no hi escrivia i perquè molts dels qui escriviien, escriviien d'oïdes, ja que no vivien a la ciutat. La seva firma va sortir a gairebé tots els diaris de Barcelona, en un moment o altre, parlant de la nostra ciutat: «La Prensa», «La Hoja del Lunes», «La Vanguardia», «Solidaridad Nacional», «Tele/eXpress», «El Noticiero Universal», «Mundo Diario»... Ha estat sempre una persona jovial, més interessada pels aspectes culturals i costumbristes que no pas per la rebotiga que té tota la informació. Potser per això els aspectes més complexos de l'actualitat —sobretot a partir de la tardor d'aquell any— són traspassats a Josep Maria Puig de la Bellacasa, periodista més compromès que assegurava el detall de la informació. «La Vanguardia» diversificava d'aquesta manera els continguts informatius: un corresponsal de poble per als esdeveniments de vida quotidiana i un periodista de la casa per als temes més conflictius i tècnics. Aquesta situació es perllongarà fins a la meitat del segon lustre, quan el propi Company va aterrar en aquell diari i van prescindir d'en Macià, el qual es va sentir raonablement ofès.

D'aquells anys, cal destacar per sobre de tots els altres, l'aprovació per part del Ple Municipal del projecte de Pla Parcial de La Torrassa-Collblanc que plantejava la necessària expropiació d'un miler aproximat

d'habitatges per a esponjar el barri, amb un cost econòmic de més de cent milions de pessetes de l'època. Aquest fet succeïa al juliol del 70 i els diaris se'n van fer força ressò, el «Tele/eXpress» i la «Soli» al davant. La història, massa atrevida per al moment en què es planteja, suposarà moltes coses per a la ciutat. En primer lloc, l'ensorrament polític de l'alcalde España —amb bastants altres elements que també caldria considerar—. En segon lloc la revitalització del cos social d'aquests barris —el 26 d'abril de 1971 es constitueix la primera Associació de Veïns de l'Hospitalet, la de Collblanc-La Torrassa, conseqüència directíssima del trasbals provocat pel Pla Parcial— i en tercer lloc la primera constatació directa de l'instrument que representa la premsa, posada al servei dels interessos populars. D'aquest tercer aspecte se n'encarrega Enric Company des de les pàgines del «Tele/eXpress».

L'ambient que es creà al voltant d'aquell projecte urbanístic, aviat serà explosiu. El mateix agost del 70 comencen a ploure impugnacions massives dels veïns, que es fan encara més consistents quan els assessors de la recent creada Associació de Veïns es bolquen sobre el problema. Al febrer del 71 una part dels propis regidors municipals impugnen l'acord del Ple basant-se en qüestions purament formals que eren del domini públic des del primer dia. L'alcalde se sent fortament traït i això li farà defugir qualsevol resistència quan li arribi el dia del relleu. Un home, però, ben diferent a ell, li serà formalment fidel. El pagament en serà l'alcaldia. Abans, però, encara passaran moltes coses, entre elles la mort del projecte de La Torrassa i el naixement d'un altre projecte, quasi tan sofisticat com el primer, quasi tan arriscat, quasi tan polèmic, però molt més defensable: el bisetmanal «La Voz del Llobregat».

Per primera vegada es planteja des del poder local la resposta a una necessitat aclaparadora: un mitjà de comunicació propi; es plantejarà sense embuts, reconeixent a la premsa tota la força que ja comença a tenir. El «Tele/eXpress» fa temps que titula fort: «Faltan cauces de desarrollo comunitario» 23.6.71, «La segunda ciudad de Catalunya, ¿debe promover procuradores familiares?». El 7 de juliol del 72 mentre que el «Tele/eXpress» ja ha donat la notícia de la mort del Pla Parcial de Collblanc dies enrera, ataca per un altre front: «Se solicita la revocación de licencias y la demolición de edificios», referint-se a un altre Pla Parcial, aquesta vegada del sector Sanfeliu. «El Noticiero Universal» titula el mateix dia: «No habrá demoliciones de edificios» (Collblanc-La Torrassa) i «La Vanguardia»: «Patinaje: Campeonato de carreras de Cataluña en Hospitalet». S'han acabat fa mesos els corresponsals antics a diaris com «El Noticiero Universal» (la filla d'en Macià es casà al gener del 70 i deixà la corresponsalia), «El Correo Catalán» o «Diario de Bar-

celona». Aquest últim publica coses soltes sobre l'Hospitalet escrites per Salvador Alsus i a «El Noti» hi publica reportatges l'Amparo Moreno. Un amic del nou cap de premsa de l'ajuntament Juan Segura Palomares, Jaime Pallejà, ocupa provisionalment la corresponsalia en aquest darrer diari, però aviat abandonarà motivat molt més per la informació esportiva —serà el corresponsal a l'Hospitalet de «Barcelona Deportiva»— i simultanejarà durant bastant de temps la corresponsalia setmanal de «La Hoja del Lunes». La informació diària es concentra pràcticament en dos diaris: la «Soli» i el «Tele/eXpress».

Per això no pot estranyar que el premi «Ciudad de Hospitalet de Periodismo» d'aquest any tingui uns guanyadors ben precisos. El premi en realitat és una mena de donatiu municipal per corregir, encara que només sigui un cop cada 365 dies, les irrisòries xifres que paguen als diaris per escriure sobre aquesta ciutat. Si a més, aquest gest graciós ajuda a contenir algunes picabaralles, molt millor. El cert és que, mentre dura, es converteix en una mena de baròmetre de l'apreci professional i personal que té l'alcalde respecte dels periodistes del poble. No cal dir que el gener del 72 el premi és per a l'Enric Company i el segon per a Salvador Rodríguez Paredes, mentre que el tercer es declara desert. L'any anterior la cosa va ser diferent. El guanyador, un tal Guallar i el segon novament Rodríguez Paredes, quedant el tercer per a Josep Macià.

Company ha aconseguit en aquests dos anys de feina no solament el reconeixement dels sectors populars. També l'alcalde España s'ha fixat en ell. Tant, que li oferirà la subdirecció del nou periòdic: «La Voz del Llobregat». El director —un director absentista— serà el cap de premsa, Segura Palomares, perquè no hi hagi dubtes de qui ha de guiar les plomes.

A les bambalines del grup de teatre —mai tan justificat el terme!— s'han gestat les noves alternatives per a la premsa hospitalenca. Repartides les primeres bastonades internes, consolidades les pertinents escissions, els que han resistit estan prou madurs per a ser dipositaris de determinades confiances: a ells se'ls oferiran paulatinament les diferents corresponsalies lliures. El mestre de cerimònies és l'única persona introduïda en aquest món, tan enrevessat, corporativista i insolidari com és el món de la premsa. Company ofereix l'any 72 la corresponsalia d'«El Correo Catalán» a un membre del Grup de Teatre Popular, Ramon Font, que la mantindrà fins gairebé el 75. A primers del 73 es fa càrrec de la d'«El Noticiero», Domènec Font, un altre membre del GTP, periodista de Barcelona que fins es trasllada a viure a l'Hospitalet durant una temporada. Un any just abans és en Joan Casas qui ocupa la del «Diario de Barcelona», que abandona en anar al servei militar substituint-lo un

dels germans Fina, tots ells membres del GTP o fortament relacionats. A primers del 74, aquesta corresponsalia passa a mans d'en Jesús A. Vila que la mantindrà fins a l'adquisició del diari per un grup ultra l'any 77. També ell és membre del GTP. La cadena es trenca quan la corresponsalia de Ramon Font que aquest deixa, és sobtadament ocupada pel nou responsable de premsa de l'ajuntament, Josep Maria Figueres. Però ben aviat entra en el joc, en el mateix joc en què s'introduiran successivament els nous corresponsals: Milagros Pérez Oliva, a qui s'ofereix el «Correo» quan el deixa Figueres, Maria Dolors Calvet i Juan Carlos Valero que s'ocupen successivament d'«El Noticiero», Anna Pascual que es fa càrrec del «Mundo Diario», un cop es desprenen del primer corresponsal, altre cop Macià, Xavier Arjalaguer que la substitueix i, finalment, Jesús Vila a partir del 78. També Mercè Carrera va ser un temps l'hereva de l'apreciada corresponsalia de «La Vanguardia».

Durant una època, llarga i fecunda, la informació local de tots els mitjans de Barcelona, tret de la «Soli», es controla des d'una institució que s'acaba de crear: el Club de Premsa de l'Hospitalet. Es fixen criteris, es reparteixen llocs de treball, fins i tot les agències de premsa tenen corresponsals «de confiança». La notícia que surt avui en un diari, demà sortirà en l'altre i així successivament. El pes específic de la premsa resulta brutal i el domini informatiu és absolut. No hi ha notícia que s'escapi, ni campanya prèviament fixada que no tingui el ressò esperat.

La constància més evident d'aquesta feina de coordinació i control és justament que la ciutat genera més informació de la que generalment es pot vehicular a la premsa de Barcelona. L'especialització del treball, les repercussions que es produeixen i el sistema emprat, obren més d'una expectativa professional, política, fins i tot empresarial. La gent que ha fet possible l'empenta de la premsa local creu que ja tot és possible: fins i tot crear un diari, fer-lo i després vendre'l. Els més entusiastes s'embarquen en una aventura; l'aventura final abans del naufragi definitiu: «L'Estaca».

Però això són coses del 78. El Sant Jordi del 73 porta a l'Hospitalet un periòdic sota el braç: «La Voz del Llobregat». Aquest serà en tota la història de la premsa de l'Hospitalet, el periòdic de més durada —si posem a part l'experiència d'«El Periódico del Llobregat», que és expressió d'un altre tipus de voluntat— i de més pretensions —abast comarcal— sorgit d'una idea autòctona. Tot i que s'intitula «Periódico independiente de información comarcal», l'empresa té poc d'independent. Mai no es va poder esbrinar del tot, però sembla que el capital provenia de tres persones: l'alcalde España, el seu successor Vicenç Capdevila i el constructor Marquina, l'home que estava convertint els antics terrenys

de la casa Escorça en un dels conjunts residencials més densificats del cinturó barceloní. Males llengües havien arribat a afirmar que el paper de «La Voz del Llobregat» l'estaven pagant els compradors dels pisos de Santa Eulàlia 2 i que les llicències tenien una clàusula secreta que parlava d'un suport sense límits a la nova experiència de la premsa local. La veritat mai no se sabrà, però el cert és que en aquella empresa s'hi van abocar força diners, i ni Capdevila, ni España no tenien vocació de socis capitalistes. Des de bon començament el periòdic, bisetmanal, amb una tirada inicial de sis mil exemplars i abast comarcal, comptava amb la bona disposició dels «nous periodistes». A l'Enric Company li havien ofert, i ell l'havia acceptat, el càrrec formal de subdirector amb una remuneració fixa important per a l'època. La redacció local la formaven amb ell, Ramon Font i Domènec Font ambdós corresponsals aleshores a «El Correo» i «El Noticiero» i a la vegada corresponsables d'un suplement setmanal que sortia els divendres al «Diario de Barcelona» i que era l'aproximació més fidel a un setmanari, aquest sí, independent (en aquest suplement hi treballaven Domènec Font, Ramon Font i Jaume Edo, amb la incorporació posterior de Jesús A. Vila, coordinats per l'Enric Company). La pàgina 4 d'aquest suplement imprès en «gravat al buit» l'ocupava sempre Domènec Pastor i Petit. La informació, pràcticament signada tota ella amb pseudònims, feia repàs de la setmana, agenda, crítica d'espectacles, entrevistes i cròniques diverses i s'obria sempre amb una crònica setmanal política que feia l'Enric Company sota el pseudònim de Ricardo Mella (vell utopista llibertari espanyol de finals del segle XIX).

Que el projecte de «La Voz del Llobregat» era poc fiable, ho dona el fet que Domènec Font, a qui Company havia encarregat la part d'espectacles del bisetmanari, a l'hora de buscar un pseudònim (es va negar a signar amb el seu nom propi probablement per una qüestió de prestigi) va escollir «Benito». Tots coneixien a «La Voz» la dèria falangista del director Segura Palomares, que fins i tot tenia al seu despatx una fotografia d'un familiar molt pròxim fent un míting amb camisa negra. «Benito» era una mena d'homenatge malintencionat a un dels líders admirats del «jefe»: el feixista Mussolini. Quan Font va decidir abandonar el periòdic a les poques setmanes, el seu substitut, Jesús A. Vila, va continuar la conya del seu antecessor escollint un altre pseudònim de la mateixa família: «Adolfo» (per Hitler). Així de clares estaven les coses des del començament. Malgrat això, la voluntat era de jugar el joc del pragmatisme mentre es pogués, sense abandonar ni la feina ni el plantejament crític de les corresponsalies als diaris.

Els problemes no van fer-se esperar gaire. No n'hi va haver un de

PLANEAMIENTO Y ESPECULACION

La pertinencia en la solución del problema de la vivienda va desde luego en los límites, como en todas otras partes, a la gravedad de una serie de circunstancias que de la más una misma situación brotan. La advertencia de soluciones programadas que surge cuando a hacerse definitiva —el caso

del barcelonés, de los reafectados— y la presión sobre a la iniciativa privada, actuando merced aplanamiento por la perspectiva de obtener beneficios mediante su intervención, son los dos ejes de la situación.

La Ley del Suelo plantea la urbanización de los conjuntos en el mar-

co de planes de mayor ámbito geográfico. Cada Plan debe coincidir con los directores generales del Plan de mayor ámbito, controlado por el Ayuntamiento, la Comisión de Urbanismo o el Ministerio de la Vivienda. Sobre el papel, cada uno de estos organismos, obrando como depositarios del interés de la colectividad,

debería evitar el incumplimiento de la planificación.

No obstante, la necesidad de espacio para construir ha provocado fuertes derivaciones del propio del terreno, y desde ayer se continúan en las ciudades se cuenta hoy en pedruzcos cuadrados. Al mismo tiempo, la gran demanda de vivienda mantiene las también grandes posibilidades de beneficio para los constructores. Se evidencia, por lo tanto, un marcado interés en la competencia para conseguir dichos beneficios.

Cambio de calificación

La máxima posibilidad de especulación se da cuando se consigue el cambio de calificación de una zona o esta pasa a ser edificable o sea, a su capacidad de edificación, o cuando con la obtención de un permiso de obras a través para no quedar comprometido en un plan de ordenación se multiplica por muchos veces el valor de cambio de un terreno.

El fenómeno ha sucedido a la actualidad de Hipólitos abona, como en otras ocasiones en otras ciudades. Un hecho reciente será publicado en el suplemento por la que se analiza la aprobación del Plan Parcial del Sector Sanja, reivindicando el terreno proyectado por los vecinos de un edificio

debe recibir por parte de dicho sector. El edificio en cuestión fue construido sobre un solar por encima del cual estaba previsto el pase del ferrocarril de la línea de Tarragona. Los hechos hablan por sí solos: el constructor del edificio es un ex miembro del Comité de Vivienda que consiguió la licencia de edificación justo antes de que se suspendiera su concesión para proceder a la redacción del Plan Parcial del Sector y cuando ya se conocía el proyecto del II Cinturón de Ronda que el Plan de la Red Arterial de Barcelona haría pasar, precisamente, por encima de su solar.

Hechos como el descrito evidencian la posibilidad de acciones especuladoras en un proceso cuyos beneficios reales, en última instancia, sobre los habitantes de las viviendas, aunque más que sobre sus constructores y vendedores que, en su día, obtuvieron en cantidades beneficios.

Las acciones judiciales seguidas después, cuando el caso ya está hecho, no evitan nunca la agudía que sufre las familias que se ven víctimas de la falta de vivienda —con derecho a ser reconocidas— por una parte, y de la obtención de beneficios rápidos y fáciles, por otra.

Ricardo Mella

Article del periodista Enric Company signat sota el pseudònim de *Ricardo Mella*. De quan fer ús dels pseudònims no era ben bé una opció estètica.

definit que decantés la situació, sino més aviat tot un cúmul de petits problemes que impedié una feina normalitzada. L'abstencionisme del director unit a la prohibició de temes tabús, els escrits falangistes de collita pròpia que Segura col·locava cada cop que tenia ganes d'escriure —afortunadament pocs—, el desprestigi creixent de la publicació, la baixada de les vendes, i la raonable negació per part de Company d'assumir la responsabilitat editorial d'un periòdic que quan no era reaccionari era inconsistent, van precipitar la desfeta. Sense deixar de treballar a «La Voz», el suplement setmanal del «Diario de Barcelona» va fer una dura crítica de Segura Palomares i dels seus mètodes de direcció, denunciant a més les censures practicades⁽²⁾. Allò era tant com signar la carta d'acomiadament, que no es va fer esperar. El judici per aquesta causa es va veure temps després i el van guanyar els treballadors. Jaume Guillamet

(2). El fet definitiu va ser, però, la publicació al suplement setmanal dels divendres del Brusi de l'anunci de la presentació d'una demanda a Magistratura per endarreriments en el pagament del sou. La veritat és que la promesa d'una llibertat informativa total «respetando las leyes fundamentales» es va anar paulatinament retallant mentre que a les corresponals el to crític, lluny de disminuir, augmentava. De fet, la presentació d'una demanda a Magistratura era una mena de provocació del que més tard va succeir.

va explicar el contenciós en el seu llibre «La Nova Premsa Catalana». «La Voz del Llobregat» va continuar durant uns mesos, però l'escassa credibilitat que li quedava va fugir amb en Company, en Font i en Vila, que retornaren a les corresponсалies tot esperant temps millors.

Dies abans de l'aparició de «La Voz del Llobregat» España y Muntadas van deixar l'alcaldia. Els temps estaven canviant i la duresa repressiva del carlí-falangista era poc útil per a fer front a l'avançada social. Feia falta una persona més dialogant, oberta, capaç de mitigar les protestes sobre la base del diàleg i no pas dels garrots —sistema profundament estimat per l'anterior batlle—. I feia falta a més una persona capaç d'obrir-se a sectors socials de la ciutat susceptibles de jugar l'alternativa de l'aperturisme i de rectificar la política municipal en aspectes claus com les ordenances d'edificació —la prohibició de construir àtics i sobreàtics—, la revisió de Plans Parcialis com els de Bellvitge, Can Serra o Sanfeliu, l'erradicació de l'urbanisme vergonyant i residual —La Bomba— i l'elaboració d'una política cultural més efectiva i menys propagandística. Vicenç Capdevila i Cardona reunia totes les condicions personals i l'experiència política per fer possible l'interregne local. No deixaria el càrrec fins als inicis de la transició política: un personatge amb ambicions futures havia d'apartar-se de l'escena pública per no cremar la imatge. Capdevila seria després, amb l'UCD, Director General d'Administració Local i, un cop integrat a CiU, president d'una de les comissions de traspassos de la Generalitat.

Com a empresari de premsa, sobretot va deixar fer. Ni el projecte era estrictament el seu, ni el director el seu home de confiança, ni els redactors els que ell hagués considerat idonis. La seva actitud va ser la d'esperar una mort anunciada des del mateix inici de la publicació. Aquella «Voz» era la veu d'un alcalde que ja no ho era, pensada per uns moments que ja no existien...

La necessitat, però, sí que era ben present per a tothom. I més que per a ningú per als mateixos corresponсалs que, abandonat pràcticament el treball teatral, aspiraven a una certa professionalització. Quan el volum d'informació va anar creixent i la coordinació de corresponсалs s'enfortí, va sorgir la iniciativa de crear un organisme estable, mai del tot reeixit, que tenia com a objectius inconfessats convertir-se en una mena de grup de pressió municipal i de controlador gremialista de les corresponсалies vacants, sempre al servei, això sí, dels interessos populars. D'aquesta manera, el Club de Premsa de l'Hospitalet, va participar en la constitució de l'Assemblea Democràtica de l'Hospitalet i en tots els intents d'organitzar una resposta col·lectiva local i popular al franquisme. Com a precedent remot hi figurava la participació dels aleshores

membres del Grup de Teatre Popular del casino de Santa Eulàlia en les reunions preparatòries per a configurar una delegació de l'Hospitalet a l'Assemblea de Catalunya, l'any de la seva constitució —1971— i com a experiència particular, la decisió col·lectiva dels membres més actius del Club de Premsa d'incorporar-se personalment a la lluita social des de les Associacions de Veïns⁽³⁾.

Però el Club de Premsa no només tenia aquests objectius, diguem-ne polítics. L'altre objectiu ben definit era possibilitar una iniciativa autogestionària de premsa local. La gran majoria dels membres havien estat testimonis de l'eficàcia de la coordinació, estaven fortament cohesionats i fins i tot alguns d'ells tenien experiències concretes del treball en comú —el suplement del «Diario de Barcelona» i «La Voz del Llobregat»—. Hi havia voluntat, una experiència consolidada en el terreny informatiu local, coherència —si més no, ideològica— i interessos professionals ben marcats. Faltava l'element clau: una empresa i bastants diners. Poca cosa si tenim en compte el marc en què es produeix la iniciativa: la transició política, època de projectes i perspectives àmplies. Uns mesos després, la gent parlaria de desencant, però en aquells moments la gent estava efectivament «encantada» segons l'accepció més ordinària del concepte.

1977-1980: ELS SOMNIS I LA REALITAT

La idea d'una publicació local, efectivament independent, havia estat madurada pel col·lectiu dirigent del Club de Premsa de l'Hospitalet, des del mateix moment de la configuració d'aquest organisme. La decisió final no va ser, ni molt menys espontània, i es va produir just quan es considerava que objectivament tot estava a favor. D'una banda s'havia assolit la capacitat suficient per a garantir un bon nivell informatiu. L'equip inicial, encara independent políticament, feia temps que havia demostrat una coherència ideològica important, almenys en els mínims exigibles; el públic potencialment interessat en una publicació popular i deslligada de qualsevol poder explícit, era ja considerable, tenint en compte l'amplitud que havia assolit el moviment ciutadà. La imatge de l'equip impulsor no apareixia lastrada per actituds sectàries o maximalis-

(3). Una de les iniciatives directament assumides pel Club de Premsa de l'Hospitalet va ser l'organització a la nostra ciutat del Congrés de Cultura Catalana. El propòsit va ser ofert a la Coordinadora d'Associacions de Veïns que va assumir-lo. El Congrés de Cultura Catalana a l'Hospitalet, que va tenir potser un ressò inferior al d'altres municipis, significà no obstant això una possibilitat d'actualitzar la problemàtica de la ciutat en molts aspectes sota la perspectiva del moviment ciutadà i, darrera d'aquest, dels partits polítics de l'esquerra.

tes: de sempre, en general, s'havia treballat amb un mínim de rigor que oferia una determinada credibilitat fins i tot per al poder municipal establert. D'altra banda existia un pronunciament formal de treballar a l'Hospitalet i per a enfortir l'autonomia hospitalenca dintre del context de la lluita per les llibertats democràtiques.

La part essencial del que havia de ser la redacció del setmanari —que va ser una de les primeres decisions unànimes— no oferia discussió. Les altres peces s'havien de bastir seguint una determinada estratègia piramidal que anés des de la propietat fins a la línia editorial i només quan tots els elements tinguessin cos, es plantejaria l'aparició. Establert i assumit aquest esquema, es va començar el treball. D'entrada, garantir la propietat col·lectiva de la publicació suposava crear una empresa que tingués un ample suport d'accionistes. Això, a més de garantir la dispersió del control, assegurava que ningú interessat es quedaria fora del projecte. L'opció estava entre repartir la propietat entre col·lectius més o menys organitzats a la ciutat, amb la qual cosa unes quantes accions d'alt valor eren assumides per grups homogenis, o donar opció individual a tothom marcant unes limitacions determinades per assegurar-ne una distribució equitativa. En tots dos casos es topava amb avantatges i dificultats. Calia veure sobretot, quin dels dos sistemes era el més adequat. En el primer cas els avantatges eren clars: posant d'acord uns quants grups disposats, s'assegurava una certa independència de la publicació sobre la base del manteniment de l'equilibri accionarial. A més, en poc temps es podia reunir el capital necessari. Les dificultats eren també evidents; ni els grups tenien massa diners per apostar a un projecte que encara era incert, ni els equilibris podien garantir-se excessivament perquè determinats acords interiors podien decantar ràpidament la propietat de l'empresa. En el segon cas les coses eren encara més complexes però l'opció tenia, en canvi, importants virtuts. La principal, el fet que si es posaven límits d'adquisició ningú no podria assegurar-se totalment el control i d'altra banda els límits, si eren suficientment assequibles, garantien una atomització de l'accionariat i lògicament una popularització de l'empresa, capaç de respondre fidelment als anhels d'independència. I una altra cosa important: com més propietaris, més lectors potencials. Els problemes més greus d'aquesta opció eren els derivats de la lentitud en aconseguir els accionistes necessaris per a obtenir un cabal mínim per a començar.

Tothom va coincidir, però, que l'important era evitar problemes com els patits a «La Voz del Llobregat». Un repartiment de l'accionariat es considerava la pedra de toc de la independència i, si això suposava més feina, aquesta s'assumiria com a mal menor. La gent del Club de

Prensa eren o volien ser periodistes —almenys en primer terme— i calia lògicament buscar algú que s'atrevis a constituir un Consell d'Administració, a fer els tràmits jurídics pertinents per a crear l'empresa i després, a fer d'empresaris. La idea que es tenia d'una empresa periodística assenyalava en primer terme que havia de ser formada per gent socialment solvent i així es va anar a buscar professionals de confiança capaços de donar una imatge de serietat. Després de moltes reunions, hores de discussió del projecte i superació d'entrebancs de tot tipus, es va aconseguir tramitar una societat anònima: «Comunicació Ciutadana, S.A.», bastir un consell d'administració format per un economista a sou d'una entitat financera i membre actiu d'una Associació de Veïns, que va resultar elegit president, un diplomata empresarial militant aleshores del PSUC, un aparellador de Pubilla Cases antic membre del Grup de Teatre Popular, un dissenyador provinent del mateix grup de teatre i veí del barri de Sant Josep, un botiguer de la Florida i dos components del Club de Premsa, Enric Company i Jesús Vila, que a més eren membres juntament amb altres dos corresponsals de la darrera fornada, Milagros Pérez i Mercè Conesa, d'un Consell de Fundadors, del qual formaven igualment part altres membres del consell d'administració. L'adreça social de l'entitat jurídica era la casa del president del consell, mentre que la redacció s'instal·laria en un local minúscul, cedit al carrer Xipreret al bell mig del barri antic de l'Hospitalet.

D'accionistes se n'aconseguien tres-cents després d'innombrables reunions personals i col·lectives per a vendre participacions. L'acció només tenia un valor provisional: 5.000 pessetes, cosa que suposava un capital, que havia d'ampliar-se amb noves recaptés, d'un milió i mig de pessetes totalment desembossat. Escollit el consell, reunida una part de l'accionariat i estructurada la redacció sobre la base dels membres més antics del Club de Premsa —que eren els únics accionistes que podien subscriure dues accions (i havien de fer-ho)— només feia falta escollir-ne el director, l'editora i la gerència. L'acord per a l'editora va ser senzill: la més barata; i el de la gerència també: una persona que no cobrés com a gerent sinó que se sentís personalment interessada pel projecte. Escollir-ne el director, subdirector i un organ de prestigi, el Consell Assessor, ja va ser més complicat.

Aquest procés, explicat aquí en poques ratlles, va ser prou complex com perquè l'equip promotor es desgastés força amb l'intent. D'una lentitud exasperant, semblava que mai no se sortiria al carrer. Tot i això, la cosa va ser relativament breu si es té en compte que des de les primeres discussions fins que va aparèixer «L'Estaca» —que aquest és el nom que finalment prengué el setmanari després de remenar moltes opcions—

gairebé no van passar més de vint mesos. En l'interludi van succeir però coses força importants. D'una banda, el relleu en l'alcaldia. En plena transició a la democràcia, Capdevila va abandonar pràcticament l'ajuntament i la sensació de provisionalitat que van haver d'arrossegar els regidors que es quedaren, el nou alcalde Joan Perelló el qui més, esperonà fortament els partits polítics que pràcticament van abocar-se a una tasca de demolició que comportava l'acumulació d'esforços i la preparació d'alternatives, qüestions aquestes infinitament més atractives per als militants —i per als expectants— que la feina de resistència immediatament anterior.

D'altra banda, la celeritat amb què es produeixen els esdeveniments i l'empenta que porten els processos socials obliguen ràpidament a una definició política i sobretot en aquells que, al llarg dels darrers anys, han portat a terme una acció continuada de suport a l'ideari democràtic sota l'empremta del progrés social. Molts companys de viatge es converteixen de sobte en militants dels partits i en molts casos precisament dels partits que han demostrat més activitat en l'època passada. Un percentatge important de la gent del Club de Premsa es confessen un bon dia la seva secreta militància, que es farà definitivament palesa quan la legalitat ho permeti. Aquesta situació és tan aclaparadora que, quan «L'Estaca» surt al carrer —i no abans—, sis dels set membres del Consell d'Administració són membres del mateix partit. Comparteixen també la mateixa militància el gerent i el distribuïdor, tres dels cinc caps de secció i tres dels quinze membres del Consell Assessor —altres tres són també persones molt pròximes.

Finalment el procés acaba de complicar-se quan l'Enric Company, ànima indiscutible de la iniciativa, s'incorpora a treballar com a redactor al diari «Tele/eXpress». Justament d'aquest diari vindran el director i el subdirector de la nova publicació: Lluís Bassets i Xavier Barbé.

El 13 d'abril de 1978, amb dotze hores de retard sobre l'horari de sortida a causa d'una premonitòria vaga d'arts gràfiques, surt al carrer «L'Estaca». Bona part dels sectors populars que li han donat suport econòmic i moral hi són presents. El marc és el mateix on el Club de Premsa de l'Hospitalet ha tingut les seves millors nits, on han sorgit bona part de les iniciatives⁽³⁾: l'Aula de Cultura de la Florida. El primer número

(3). Una de les iniciatives directament assumides pel Club de Premsa de l'Hospitalet va ser l'organització a la nostra ciutat del Congrés de Cultura Catalana. El propòsit va ser ofert a la Coordinadora d'Associacions de Veïns que va assumir-lo. El Congrés de Cultura Catalana a l'Hospitalet, que va tenir potser un ressò inferior al d'altres municipis, significà no obstant això una possibilitat d'actualitzar la problemàtica de la ciutat en molts aspectes sota la perspectiva del moviment ciutadà i, darrera d'aquest, dels partits polítics de l'esquerra.

gairebé queda exhaurit. Les nits abans, empresa i redactors han estat enganxant cartells de promoció per tota la ciutat, han gravat un audiovisual i unes falques megafòniques. Serà tot l'esforç de promoció en la seva curta vida. Els números aniran sortint i les vendes, després de l'esperada expectació, disminuiran paulatinament. El producte, però, és bo, està ben fet i se li suposa un interès potencial per al lector mig d'aquesta ciutat. Malgrat això, la publicitat no arriba i les despeses són imparables. Els redactors deixen de cobrar d'immediat i el seu interès minva a poc a poc. En un últim esforç desesperat i voluntarista, alguns redactors, en acabar la feina a la redacció agafen un plec de diaris sota el braç i van a vendre'ls pels carrers i a les estacions del metro. Els redactors acusen l'empresa de manca d'iniciatives i l'empresa els redactors de fer un producte poc atractiu. Entre la pròpia redacció creixen les suspicàcies i les acusacions. Aviat els problemes estrictament professionals derivaran cap a problemes de relació interpersonal, producte d'una irreversible situació d'impotència davant l'autèntica realitat: «L'Estaca» es mor. Allò pel que tant havien lluitat els corresponsals d'aquest poble al llarg aproximadament de quinze anys, ha durat quinze setmanes. El vell somni es dilueix en l'eterna claror de la realitat.

Mai no es va poder fer un balanç del que havia estat aquell procés. Amb la mort de «L'Estaca» s'enterraven també moltes relacions personals, amistats d'anys, desigs col·lectius, voluntats de lluita per a fer una premsa independent i municipal, al servei d'una llibertat concreta: la d'informar els ciutadans de l'Hospitalet i, configurant opinió, vertebrar la ciutat, mantenir l'autonomia i afavorir el redreçament.

Després de «L'Estaca» han existit altres veus i després d'aquestes n'existirán també d'altres, però l'experiència de «L'Estaca» serà per sempre un punt d'inflexió en la història de la premsa d'aquesta ciutat i qui sap també si de Catalunya. Caldrà pensar que «L'Estaca» va fracassar per errors que mai més no es poden cometre: una empresa que ni tenia vocació ni possibilitats de ser-ho, una base accionarial que garantia l'equilibri de la propietat, però que, en ser pobra —numèricament i financerament— impedia la necessària estabilitat econòmica i condemnava el projecte a una mort segura per inanició. Una redacció obligada a superar-se qualitativament número rera número per a interessar els lectors, amb la seguretat d'estar fent una feina militant sense possibilitats de ser remunerada, i això, després de massa anys de realitzar aquesta mateixa feina militant als diaris de Barcelona per uns sous de misèria —i en molts casos treballant a més en altres feines per a poder-se mantenir mínimament—. Una distribució també militant, i una gerència incapaç d'exercir com a tal, davant de l'evidència de la manca absoluta

Semana del 13 al 19 de abril de 1978

Número 1

L'estaca

el semanario de l'hospitalet Precio: 30 Pesetas.

**Peirats
desmitifica
la FAI de
La Torrassa**

**Las
multinacionales
atacan**

**Un Hiper
entre Pubilla
Casas, La
Florida, Can
Serra y
Sant Josep**

L'Hospitalet, un hueso para la Generalitat

*Narcís Serra, primer conseller que
pisa el barro de Bellvitge*

Narcís Serra escucha las explicaciones que le dan los miembros del Comité Unitario de Acción Municipal de Bellvitge. ¿Que soluciones pensaría el conseller socialista a los problemas del polígono? (Foto: Massats)

Primer exemplar del setmanari *L'estaca*: tota una fita en la història recent de la premsa local.

d'estructura empresarial. Un projecte que no comptava amb cap agent publicitari, amb cap perspectiva de noves captacions més enllà de les que es gestionaven des de la pròpia gerència. Sense promotors, sense subscriptors, sense col·lectius dinamitzadors i entusiastes.

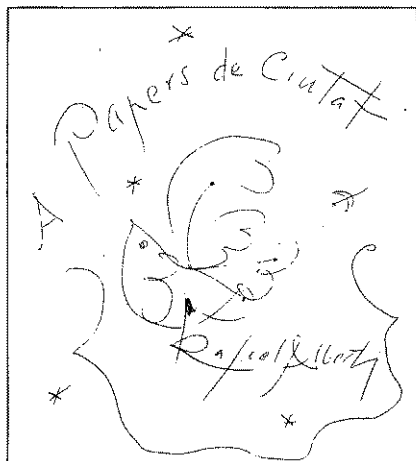
I, en el que encara és més greu, sense una línia editorial definida.

El cas de la direcció de la revista és paradigmàtic a l'efecte. Entre les moltes discussions que van precedir l'intent, la de la direcció va ser una de les més importants. Als membres més antics del Club de Premsa els semblava que el director de la nova revista havia de ser una persona que conegués molt l'Hospitalet, que tingués una llarga experiència en premsa local i que comptés amb el suport de la redacció. De fet s'estava dissenyant el càrrec per a la persona que millor podia exercir-lo: l'Enric Company. Aquest es va negar de totes totes i en el seu lloc va proposar en Lluís Bassets, un reconegut professional que, com era previsible, només visitaria la redacció per a fer l'editorial del primer número. El factor prestigi, contra el qual es pronunciava una part significativa del col·lectiu iniciador, va reeixir en aquest cas i en el del consell assessor i va enrarir sobtadament l'ambient. La discussió d'aspectes menors com el format de la revista, els continguts d'editorials, la política de sol·licitud de col·laboracions i tribunes, no van contribuir gens a fomentar el consens. Un consens necessari tenint en compte les condicions de treball que es preveien. De fet, mai no va existir un acord consistent i unànim sobre la línia editorial a seguir. L'absentisme del director —una vegada més—, l'absència continuada d'en Company a qui la seva feina al «Tele/eXpress» el retenia més del que hagués estat aconsellable i una creixent insatisfacció per la feina realitzada, impedirien la superació de tots els altres problemes que s'abocaven sobre la redacció. Si a això hi afegim una certa febre militant que per la mateixa època van sentir alguns membres destacats del projecte, obstaculitzant les atencions necessàries, construirem un quadre poc edificant, el desenllaç del qual no hagués hagut de sorprendre ningú.

L'enterrament formal de «L'Estaca» va produir-se en una tensa reunió del consell assessor, esgotades totes les alternatives possibles a l'entorn de les quals s'havia treballat intensament les darreres setmanes. En aquella mateixa reunió, un altre membre destacat del projecte anuncià, amb un cert to de desafiament, la superació de la crisi impulsant una nova revista en un futur més o menys pròxim. La nova revista es va fer esperar i va tenir menys vida encara que «L'Estaca». Es tractava de «Papers de Ciutat», com diu la Bibliografia editada l'any 85 pel Centre d'Estudis de l'Hospitalet, d'un intent de premsa local especialitzada sobre «temes culturals i polítics —en un sentit ample tractats des d'una òptica d'esquerres». Van sortir només quatre números, dos d'ells dobles de format clàssic i 60 pàgines, editats pel Club de Premsa de l'Hospitalet novament, quan aquest organisme era ja una lleu ombra del que havia estat. De fet, es va ressuscitar el nom per a donar cobertura legal al que era simplement un intent ben insostenible d'un tipus de premsa, malgrat

PAPERS de CIUTAT

PENSAMENT | CULTURA

L'ESPANTAL ANA R. S. M. 7.000. MERE MARI, 1989. 500 PAGES

«Papers de Ciutat» nace con la convicción de que su contenido mensual será un barómetro que marcará la riqueza vital de la comunicad, y de que su devenir futuro nos indicará si merecen la pena nuevos intentos o nos hemos de dedicar al pasto, y a rumiar consignas, caídas, como casi siempre, del séptimo cielo. De la primera editorial de la publicación. Sens dubte tota una declaració de principis.

tot, força original. Una premsa que, topant amb els mateixos inconvenients de moltes altres aventures, gaudia això sí, d'una línia editorial ben precisa i d'un públic reduït i interessat, premsa declaradament d'esquerra, temes amplis i especialitzats, marc de debat i de polèmica, etc.

Al marge d'aquesta iniciativa, fins a l'any 80 només van sortir uns quants números d'un succedani de butlletí municipal més ensopit i tan oficialista com els que apareixien durant el franquisme. Era el primer producte comunicacional del nou ajuntament democràtic sortit de les eleccions municipals d'abril del 79. El dia de Sant Jordi d'aquell any, tres després de la presa de possessió del nou consistori, les despulles del Club de Premsa van treure un exemplar del que havia de ser una col·lecció: «Quaderns Monogràfics», rememorant la històrica jornada. Primer i últim intent buscant una fórmula màgica per sobreviure al marge del poder municipal, cada dia més aclaparador.

Mentrestant, la crisi de la premsa barcelonina no havia fet més que començar. A finals de l'any 77, l'empresa del «Diario de Barcelona» acomiada un nombre massiu de redactors com a conseqüència de les lluites que van tenir lloc mesos enrera. Havia començat, com diu Josep Maria Huertas, «la defenestració del periodista progrés», la purga siste-

màtica dels antics militants del Grup de Periodistes Democràtics, prèviament utilitzats pels amos dels diaris per a vendre més, però immediatament represaliats quan la situació política s'estabilitza i s'ha de posar —torno a citar Huertas— «ordre a cada casa». El Brusi mai més no aixecarà cap fins que, després de la compra durant un breu temps per part d'un grup ultra, i una experiència autogestionària, acabarà tancant l'any 84. Quelcom de semblant passa amb el grup Mundo a les darreries dels 80. Desapareix «Mundo Diario», «Tele/eXpress» i «Catalunya Express» i com a única contrapartida apareix «El Periódico», i una mica abans l'«Avui».

Aquest trasbals i l'esmentat del setmanari local, provoquen en les corresponsalies tradicionals forts canvis de persones i de formes de treball. Es perd la coordinació i el control de corresponsalies i fins i tot, d'acord amb els nous temps; també el to crític, sobretot després de la constitució de l'ajuntament democràtic. Només en un sol cas, el de «Mundo Diario» mentre dura, les informacions posen el dit a la ferida del nou poder municipal i les primeres irregularitats, els primers mulladers, troben ressò en aquelles pàgines. Això li costarà al corresponsal de torn represàlies municipals, pressions sobre la direcció del diari i un procés judicial de l'ajuntament en el breu espai de temps que va de l'abril del 79 a primers del 80. Els temps, però, ja han canviat. No hi ha ressò, ni suport social, ni tan sols professional. Cal situar novament la premsa al seu lloc després d'haver estat instrumentada, sense escrúpols de cap mena, durant una bona colla d'anys. Es crida, ara sí, al periodisme objectiu, professionalista, sense interpretacions, titllant de maniqueïsta un periodisme d'intervenció, d'anàlisi de les causes, de defensa de la llibertat d'expressió, formalment reconeguda però virtualment oblidada, quan no vulnerada, per la inèrcia de la prepotència. Una prepotència que torna a ser un perill per a la premsa i, sent un perill per a la premsa, és un perill per a la societat en el seu conjunt. Hi ha hagut massa sovint la temptació de fer callar les veus dissonants al llarg de la història. Han estat errors de justificació complexa a l'entorn dels quals cal l'acceptació però no l'oblit.

Voldria acabar aquestes notes amb dues cites recents de periodistes que han sentit la repressió per exercir les seves funcions professionals i que il·lustren alguns dels perills que encara sotgen el món de la premsa: «...a Catalunya hom ha observat amb preocupació unes característiques, poc engrescadores, malgrat totes les excepcions que es vulgui: Manteniment d'un periodisme pla, "xato", poc interpretatiu, a què ha contribuït una dolenta digestió del fet que el periodisme havia de ser només informatiu, sense barreges d'opinió. Aquesta tendència, accentuada en els

anys vuitanta, ha promogut un periodisme que rara vegada explica les claus dels fets a Catalunya, i així s'han donat casos d'informacions de fets passats aquí, apareguts a la premsa de Madrid, que després s'han seguit en els mitjans catalans per la seva innegable importància.» Josep M. Huertas⁽⁴⁾.

L'altra cita és de Manuel Vázquez Montalban a propòsit d'un article parlant de la revista «El Temps»: «El Temps es una revista muy crítica del poder valenciano —es posible que incluso obsesivamente crítica del poder valenciano— y ha visto cómo ese poder le retiraba toda la publicidad institucional para rendirla por hambre. Se trata de un caso de apropiación indebida de fondos públicos destinados a conservar la pluralidad informativa social, que deberían estar destinados a hacer posible una comunicación democrática.

Que un partido atacado se revuelva mediatizando fondos institucionales, es decir públicos, para asfixiar a la publicación crítica quiere decir que no tiene buenos pensamientos democráticos y que se deja llevar por un primitivismo partidario difícil de entender en unos muchachos que leían a Camus, Malraux, Merleau-Ponty, etcétera, cuando eran adolescentes sensibles al reclamo de la moral de la historia. Los partidos atacados tienen todos los derechos a defenderse menos uno: utilizar la presión institucional para asfixiar a quien les ataca, y mucho más cuando está en juego ese frágil sistema ecológico de la pluralidad informativa española, arrasada por las leyes del mercado y por la desfachatez repetida de los medios estatales zafiamente convertidos en medios gubernamentales.

¡Peligroso tiempo decantado a la uniformidad el que vivimos! Del tiempo de la uniformidad pasaríamos muy fácilmente al tiempo del silencio.»⁽⁵⁾

Res del que expressen totes dues cites no queda gens lluny de la nostra realitat més immediata. L'Hospitalet és part del món i massa vegades l'han posat on l'espatlla es difumina.

(4). Part de la intervenció de Josep Maria Huertas a les Jornades sobre Mitjans de Comunicació i Política que va organitzar el PSC (PSC-PSOE), la darrera setmana de novembre de 1985. Reproduït a «Annals del Periodisme Català» Octubre/Desembre 1985. Associació de la Premsa de Barcelona. N.º 5.

(5). Article de Manuel Vázquez Montalban publicat a la darrera pàgina del diari «El País» edició de Barcelona del dimarts 20 de maig de 1986.